

ШЫН

Совет Эвилелиниң коммунисттик партиясының тыва область болгаш кызыл хоорай комитеттеринин, ажилчы чоннар депутаттарының область болгаш кызыл хоорай советтеринин органы

№ 151 (4635). 1960 ч. июнь 30 четверг | Өртээ 20 көп.

ЭТ БУДУРЕРИНИҢ ЧУГУЛА КУРЛАВЫРЫ

Бистип чуртка коммунизм тургузарының улуг программасында, чеди чылдың планында, кээ-ажыл-агыи-нин продуктуларын будурерин улам дүргелери чугула чери ээлеп турар. Бистип областны кээ-ажыл-агыи-нин ажил-ишчилери ол улуг тургатуны күөсөдир дээш демисел-ини түннелинде, өрткөн 1959 чылда биче эвес чедишкнирени чедип алган. Ол чедишкнирени улам быжылгавында бо чылым, чеди чылдың ийги чылда, кээ-ажыл-агыи-нин продуктуларын будурерин база күрүнеге садарын улам күөсөдир дээш күөшкнирени ажил чоруп турар.

Бистип областында мал ажилы кол рольду ойноп турар болганда өт, дүк, сүт будурерин күөсөдир-нип, алангыла өкш шынарлыг ээти хайт будурерин, ову күрүнеге саларын айтканы кээ-ажыл-агыи-нин ишчилеринин бир кол сорулгазы боо турар.

Эт будурерин күөсөдиринин областа турлавыры болган аргалары үлө бүгү чүдүн малдарын өстүрүп, айырылгынын бүгү аргаларынын барында эвес, харын областа мал ажилы-биле кзын чер ажилы дүргө саймал турар чүве болганда база областа чалгаар бүткен хемнер, халдер, хөлбектерин хай болганда, аны-бүрү куштары— дага, индик болгаш сүт куштары, кээ, эдуректерин калба-биле областың кол таралган райондарынын бүгү колхозтарыга, совхозтарына өстүрүп, немелде хай түс тонна тергини шынарлыг ээти аларының аргалары бар.

Мөзү барымдалааш, сөөлү чылдарын иштинде чамдык элөөн ажил-ишчилеринин областың чөп болган барыны талакы райондарының колхозтарына дага өстүреринге кол берүү ийнар Кызылдың болгаш Чадараның ийг куш инкубатор станциялары ачылган турар. Оон ангыда, Би-Хемин «Өвк» совхозу, «Кызыл тарачын» колхозу болгаш Каа-Хемин «Тилелге» колхозу куш инкубатор станцияларын тургузуп алганнар. Олар куш ажилын сайм-радырында биче эвес рольду ойноп турар болгаш ойнарлар.

Вуш ажилы саймрадыры иш-каш эт будурерин күөсөдиринин амыл курлавырын үстүнде эдаан куш инкубатор станцияларында да-ланган, дөлу ачылган болурунун аркы турлаж, ол амыл областың кээ-ажыл-агыи-нин өргөлелинин (на-чалыгы эш Савран), СЭКП-нин чамдык райкомдарының секретары-дарынын, райкүөсконар даргалары-нын база колхозлар, совхозтар уду-ручуларынын түрүзү-биле, бисте-

тергин багай чоруп турар. Чижээ, 1960 чылдын планында бо чылым областың колхозтары болгаш совхоз-тары күрүнеге 350 муң баш кушту (ээти барыч 280 тонна хире) садар, оон ангыда, чыл төнтүзүнде колхоз-тарга болгаш совхозтарга 148,0 муң баш кушту турарын көргөн.

Июньның 1-деги байдал-биле алдырга, областың колхозтары, сов-хозтары бо чылым куш инкубатор станцияларында 424,8 муң дагаа оолдарын садип алыр турган болза чүгө 55 муңну, совхозтар— 86,7 муңну садип алыр турган, чүгө 21 муңну садип алганнар. Кызылдың куш инкубатор станциясы дагаа оол-дары чамдырар планын чүгө 29 хуу, Чадараның станциясы— 50 хуу күөсеткен.

Бо хире чугула амылдың чедиче чоң болуп турарының чылдагынын тывары берге эвес. Чижээ кылдыр Удуг-Хем районун ап көрөдү. Ол районун «Чодрадан» өске 6 кол-хозтары, база «УТКА 25 чылы» сов-хоз дагаа оолдарын куш инкубатор станциясында аларында шуут ой-талган. Ол колхозтарың даргалары «куш ажилы амыл чок» дээр аян-ныг чүве чугаалап турар. Районда байдал ийди турда СЭКП райкунда-за (секретары эш Лопсан-Серен), райкүөско-да (дарга эш Тумет-тей) ол меге, харын-даа эт будурер-инге бар курлавырларын ажилгаар талазы-биле партияның, чазактын айтышкынарына дүшпейн турар өөвөнү чугаалап-биле элтешип тур-рары, биче дөргө-ле, ажил-агыи-ны хам удурун турарынын теречи-ли-дир.

Ол ишкеш областың өң улуг тар-раал ажил-агыи-ны болуп турар Чедерде «Тилелге» совхозтун ди-ректору эш Кара-оол Кызылдың куш инкубатор станциясында дагаа оол-дарын аларында шуут ойталган. Бо чылдың чайгы сезонунда куш инкубатор станциясында дагаа оол-дарын садип аларында колхозлар-ның хай нурузу багай белеткенен. Мылангы Каа-Хем районун «Комму-низмче орук» колхозу өйүндө ажаалда-биле дагаа оолдарын хан-дырбайн турар. Би-Хемин «Ха-лым» колхозу Кызылдан алган дагаа оолдарынын 1500 хирезин орукка сөөртүп чораш өлүргөн.

Эт будуреринин ол чугула кур-лавырын чугула көрбейн турар ол-честестерин үнелини-биле чалла-дып, бүгү-ле курлавырларын долузу-биле ажилгаары колхоз, совхоз уду-ручуларынын мурунда база бир кол сорулга болур. СЭКП райкомары болгаш райкүөсконар бо айтырыг-ны хун бүрүнү дүңгөйгилге тур-гүзүр ужурау.

Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиясының төлээлеринин Бухарестиден эеп келгени

СЭКП Төп Комитетинин Президиум кежигүву, СЭКП ТК-ның Бирги секретары Н. С. Хрушевца башта-кай, Румынияның ажилчы партия-зынын III съездинге чораш Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиясы-нын төлээлери Бухарестиден үнгөш июнь 27-де Москвада эеп келген. Төлээлериң составы СЭКП Төп Ко-митетинин Президиум кежигүву, Ук-раинаның Компартиясының ТК-зы-ның бирги секретары Н. В. Подгор-ный, СЭКП Төп Комитетинин Прези-диум кежигүвуне кандидат, СЭКП ТК-ның РСФСР талазы-биле бюрө-вуну кежигүву П. Н. Поспелов, СЭКП ТК-ның килде өргөлөкчизи Б. Н. Пономарев, СЭКП ТК-ның килде өр-гөлөкчизи Ю. В. Андропов, СЭКП-нин Төп ревизия комиссиясының кежи-гүву Л. Ф. Плячьев, СЭКП-нин Төп ревизия комиссиясының кежигүву,

«Правда» содуунуң кол редактору П. А. Сатюков. Ол ишкеш ук тө-лээлериң составына Румын Улус Республикада Совет Эвилелиниң эл-чини А. А. Епшевва база кирген. Эштер А. Б. Аристов, Л. И. Бреж-нев, Н. Г. Игнатов, Ф. Р. Козлов, А. Н. Косыгин, О. В. Куусинен, Н. А. Мухитдинов, Д. С. Полянский, Е. А. Фурлева, Н. М. Шверник, СЭКП Төп Комитетинин кежигүвунери, Мос-ква областың болгаш Москва хоорай-ның партия организацияларының удуручулары, СЭКП Төп Комитети-нин килде өргөлөкчизи болгаш харымсалгалыг ажилдакчылары, а ол ишкеш Румын Улус Республика-ның Совет Эвилелинде херектеринге түр бүзүретиң В. Стан база эл-чи черинип ажилдакчылары Вуко-во аэродромунга төлээлериң утсаан.

(СЭТА)

РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң чанында Төп статистика эргелелиниң дыңнады

РСФСР-НИҢ УЛЕТПУРУ 1960 ЧЫЛДЫҢ БИРГИ ЧАРТЫНЫҢ ПЛАНЫН ХУУСАА БЕТИНДЕ КҮҮСЕТКЕН

СЭКП-нин XXI съездинин шийирини күөсетпешин РСФСР-ниң үстү-рүнүн ажилчылары, инженер-техниктиг ажилдакчылары болгаш ал-бан-аачкылары чеди чылдың ийги чымын планын хуусаа бетинде күөсөдир болгаш СЭКП ТК-ның июль Пленумунга телептиг ужурадыр дээш социализм чарышты калбартырыга үнелээлини, 1960 чылдың бир-ги чартымында улетпүрү будурүгезин көвүдөдиринге чаз-чаа чедишкни-нерин чедип алганнар.

РСФСР-ниң улетпүрү нинти продукцияны будурүп үндүреринин чартык чыл планын хуусаа бетинде, июль 26-да күөсеткен. Эрткен чылдың чогуур үези-биле деңдээрге, нинти продукцияны будурүп үндүрери 10 амыл хуу көвүздэн. Демир руда, хөмүр даш, нефть тывымын, кара металлдарының прока-ды, дизельди одала чууун, электроэнергияны, бус болгаш газ турбина-лары, 100 киловатт чедир күчүдүг электри шимчедикчилерин, тракторлар-ны, култиваторларын, чик автомобильдерин, күөр кислотазын, мине-ралдыг химициалыгелерин, автомобиль покрывкаларын, кылмаз болгаш синтетиктиг аюлчонну, элээр дөңгөн бетон конструкциялары болган синтетиктиг, бүгү хевирлерин пестерин, иштик болгаш даштык аргыл-мак хептерин, ук аймааның илалыларын, хем идишти, ээти, балыкты, ча-лаң сүт продукцияны, бажың херекселен болгаш өске-даа хай-хей ам-лыларын будурер план күөсеттинген.

Бирги чартык чылдың төнтүчүзе чедир продукцияны каш-каш мил-ларда рубльге немеш будурүп үндүрер.

РСФСР-НИҢ МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИНИҢ ЧАНЫНДА ТӨП СТАТИСТИКА ЭРГЕЛЕЛИ.

Область Совединиң VI сессиязы

Дүүн, июнь 29-га, Тыванын күрү-не хөгжү-ши театрына амылчы С. Красныйын, Чөө-Хемик рай-куннар депутаттарының Тыва об-ласты Совединиң VI сессиясы болуп арткен. Ук сессия областа капитал-гудууларын чоруп турарынын дугайында облгаа комиссиясының даргазы эш И. Е. Томилина, Кы-

зыл хоорүүскомуң даргазы эш С. Красныйын, Чөө-Хемик рай-күүскомуңуң даргазы эш О. Дөжү-лейни иштелерин диниаш чуга-лашкан. Сессияга организастыг айтырыг-лары база чугаалажып көргөн.

Мал ажилының продуктуларын күрүнеге садар хүлээлгелерин күөсөдип турар районнар

НАА-ХЕМ РАЙОН
Район күрүнеге эт садар талазы-биле чартык чыл хүлээлгезин июнь 27-ге чедир 108,5 хуу, оон иштинде колхозтар 116,6 хуу күөсеткен. Күрүнеге сүт садар талазы-биле хүлээлгезин район ба-за күөсөдир челе берген.

ЧАА-ХӨЛ РАЙОН
Район күрүнеге дүк садар талазы-биле чартык чыл хүлээлгезин 106,7 хуу күөсеткен. Ол ишкеш эт садарының чартык чыл онаал-дазын база күөсөдип турар.

ТОЖУ РАЙОН
Күрүнеге эт садар талазы-биле чартык чылда алган социал-истик хүлээлгезин район июнь 27-ге чедир 111,5 хуу күөсеткен. Күрүнеге чартык чылда дүк, сүт садар хүлээлгелерин район ам барыч күөсөдир чедип турар.

СССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. С. Хрущевтуң чагаалары

Великобританияның премьер-ми-нистри Г. Макмилланга, Францияның президентизи де Голльга болгаш АКШ-тың президентизи Д. Эйзен-хауэрге Н. С. Хрушев июнь 27- чагаалап чоруткан.

Г. Макмилланга Н. С. Хрушевтуң чагаазы
Чепселенишкиниң дүжүрер тала-зы-биле он күрүнелеринин Комитет-тинде херектерин байламы-биле улуг дүвүрөзүн илгерилеттиңип турар чагааны Великобританияның премьер-министри Г. Макмилланга СССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. С. Хрушев июнь 27-де чоруткан.

Чепселенишкиниң бүгү-нияти болгаш бүрүн дүжүрер дугайында КНО-нуң Кол Ассамблеясының резо-люциясы даш чалактары чокта чаа-ла бадылап турган барымы тала-кы күрүнелер чепселенишкиниң дүжүрер талазы-биле калды-ла тодаргай саналдарын көрүндө Комитетте херек кырында былап тур-рар-дыр деп Н. С. Хрушев айткан.

Оонун Комитетинге чугаалажыш-кынарының практикамының көр-гүскенин ёзуугаар алдырга, ол Коми-теттин ажилында киржиң турар ба-рымы талакы күрүнелерин чазак-тары массалыг узуулашкынын атомун болгаш водородтуг чепсең ышкыч ийдиң көрүңүчүг чепсең хоругдарын болгаш ол чепсеңти узуулашкынын илгерей-ле күөсөдир тур-рар-дыр деп чагаада чугаалап турар. Чепсеңти күштерин болгаш анаа чепселенишкиниң чок кылмын олор база күөсөдир турар-дыр. Ол айтырыгын талазы-биле бүтү-ле тодаргай саналдарын барымы талакы күрүнелеринин төлээлекчиле-ри калды-бир чылда-биле үргүл-чү былап турар болгаш ол санал-дары үре-түннел чок маргыжып, чугаалажылга дөлуү турар-дыр деп Н. С. Хрушев демделгезин.

Чепселенишкиниң дүжүрер тала-зы-биле тодаргай кемчелерин чуга-алажырының орунуга барымы та-

лакы төлээлекчилер дайында белет-келерин болгаш даштыккы делвек-көөрлерде хай санлыг баазалар чет-килеринин туруп турарын агарты-рын ордалжып турар-дыр деп Н. С. Хрушев бижээш.

Н. С. Хрушевтуң айтп турарын ёзуугаар алдырга, барымы талакы күрүнелеринин өзел алган туружуун түннелинде оонун Комитетинин ажилы мунгалтамышкында кире берген, үре-түннел чок сөз кагыжыш-кынары мыла төртүтүп келген, а Комитеттиң боду дөргө чеп-селенишкиниң дүжүреринин херекте ийг берип шыдаас калды-бир-ле ийдиң чүве болу берген. Сөөлү үенип болушкынары бол-за чепселенишкиниң дүжүреринин талазында англи чазактын бодал-дарына хамарыштыр улуг чиги-нишкинерин болдуруп турар деп чүвени бодунуң чагаазына Н. С. Хрушев онаалап демделгезин. Чагаада демделген турарын ёзуугаар алдырга, халлажыкынын ракеталыг чепсе-нин эи чаа хевирлерин Англияга боор дугайын дүжүрүп алыр сору-га-биле англи хамгалды министри Уоткинсонун чокта чаа АКШ-ка чоранынын дугайында дындадыр, а ол ишкеш адролуг чепсең күөткэн англи болгаш америк бом-барировщиктеринин калы хондур ужудушкынарынын планынарыны дугайында дындадыр чепселени-шкиниң дүжүреринин айтырыгын дашкынында талазы-биле чугаала-жышкынарыда байдалдарын черле экижитпейн турар.

Оонун Комитетинде англи төлээ-лекчиинин амы үеде ээлеп алган туружу Великобританияны сөөлү өсүү эвес дөзориңге бузурарын күөзөн ийик бис деп чагаада чугаалап тур-рар. Чепселенишкиниң дүжүрер талазы-биле он күрүнелеринин Коми-тетинге тургустунуп келген байдал-ды француз чазак бүгү шыңгымы-биле көр боор деп идегээрин күөзөн ийик бис.

Комитетте тургустунуп келген байдал көргөш, барымы талакы күрүнелеринин Женевада төлээлек-чилеринин туружу барымдалаарга, өтүр бөлөк чепселенишкиниң дүжүрер талазы-биле шыңгы чугаала-жышкынарынын чорударын күөсөдир ийиң турар болгаш улаустарын мезел-дөөр сорулга-биле чугаалажышкы-нарыны чүгө шыңгыны тургузары күөп турар-дыр деп түннели Совет чазак кылган деп Н. С. Хрушев айт-тыр.

Ол бүгү өренип көргөш, СССР-ин чазак чепселенишкиниң дүжүрер дугайында болгаш он айты-рың талазы-биле Кол Ассамблеяның 1959 чылдың ноябрь 20-деги резолю-циязын күөсөдир чорукта тургустун-ган байдал дугайында айтырыгын КНО-нуң Кол Ассамблеясының эл-чеглиг сессиясында көр кылдыр тургузары талазы, оонун Комитетин-де үре-түннел чок маргыжып чуга-алажылга болуун киржилгезин үзериңге эргежок чугулазының чуга-йлында түннели кылган деп Н. С. Хрушев бижээш.

Комитетте тургустунуп келген байдал көргөш, барымы талакы күрүнелеринин Женевада төлээлек-чилеринин туружу барымдалаарга, өтүр бөлөк чепселенишкиниң дүжүрер талазы-биле шыңгы чугаала-жышкынарынын чорударын күөсөдир ийиң турар болгаш улаустарын мезел-дөөр сорулга-биле чугаалажышкы-нарыны чүгө шыңгыны тургузары күөп турар-дыр деп түннели Совет чазак кылган деп Н. С. Хрушев айт-тыр.

Оонун Комитетинге бодунуң кир-жилгезин үзериңге эргежок чугула-зымын дугайында СССР-ин чазак-тын шийирин айттылаш, Н. С. Хрушевтуң демделгезин болза: барымы талакы күрүнелеринин өзел алган туружуун түннелинде Коми-теттиң ажилы мунгалтамышкында кире берген, үре-түннел чок сөз кагыжышкынары мыла төртүтүп келген, а Комитет боду чепселени-шкиниң дүжүреринин херекте ийг берип шыдаас калды-бир-ле ийдиң чүве болу берген. Комитет болза чепселенишкиниң дүжүрери-нин херек чүгө бургунаараткыны турар эвес, харын анаа өлөөш эвес хорамн чедирп турар, чүгө дөргө чепселенишкиниң дүжүреринин та-лазында калды-бир чүве кыл-дымыл турар аяның хоозун бодал-ды төртүтүдүрүшөөн, улаустарын ол аймактырып турар-дыр деп чү-вени Н. С. Хрушев онаалап демел-гезин.

Д. Эйзенхауэрге Н. С. Хрущевтуң чагаазы

Чепселенишкиниң дүжүрер тала-зы-биле он күрүнелеринин Комитет-тинге бодунуң киржилгезин үзери-нин эргежок чугулазының дугайы-нда түннели СССР-ниң чазак кыл-ган деп чугаалап турар чагааны АКШ-тың президентизи Д. Эйзенхау-эрге СССР-ниң Министрлер Чөвүле-линиң Даргазы Н. С. Хрушев июнь 27-де чоруткан.

Чепселенишкиниң дүжүрер дугайында болгаш ол айтырыгын тала-зы-биле Кол Ассамблеясының резо-люциязын күөсөдир чорукта тургустун-ган байдалың дугайында айтырыгын Совет чазак КНО-нуң Кол Ассамблеясының элчеглиг сессия-зында көр кылдыр тургузарын ший-тпирээ деп чагаада айтпн турар. Оон-биле кады Комитеттин составы-

нын дугайында айтырыг база тып-тыр келир хире деп чагаада чугаа-лап турар.

Чепселенишкиниң дүжүрер тала-зы-биле он күрүнелеринин Комитет-тинде тургустунган байдалды Н. С. Хрушев анализтеп, барымы талакы күрүнелеринин хамыкты мурунда АКШ-тың төлээ-чери, чепселениш-киниң дүжүреринин херекте чеп-селенишкени-не тургазын дээш чүгү-дээ кылып болурунга көрдөткөнгөн турушту өзел алганнар деп айтпн турар. Ол төлээлер чепселениш-киниң дүжүреринин дугайында ду-гуркуланы дүргөн-не чедип алары-нын чигедир төлээде, боттарын тааламында чүгө чүгү-дээ кылбайн турар эвес, харын олар ийдиң ду-гуркуланы болдурыас дээш бүгү-ле чүдүдөдир кылдыр сорулгамы са-лып алган кире-дир.

Чепселенишкиниң делегейини боттот контрол-биле дүжүреринин тодаргай, бирден бирээ чок ажил-дал кылдыгына планынары Комитет-ке СССР бергини саткыдырған, Со-вет Эвилели Комитеттиң өске кир-жилчелеринин калды-лаа тодаргай бодалдарын көрүңге белен чоруун илгертеп дээрин Н. С. Хрушев она-алап демделгезин.

Москва. Кропоткинниң эриңде эштер бассейниң кайгамчык үлүг бетон оңгары суг-биле долдуңган. Тудугуң бүгү-ле кол-кол ажилдары мыла довулган. Удаас бассейниң келир үдеги делвекчелерге баштай-гы эштикчелер чедип келирлер. Чаа бассейниң — делвекче улуг бассейнерин бирээди, анаа 25 муң кубометр чыгымы суг кирер. Анаа хары угда 2000 ижи ашпн болур, а хун дүргүзүң 30.000 чедир кажи ашпн болур.

Бетон, керамика болгаш шилден кылган чеди павильоннарда хеп уш-тур черлер, буфеттер бар.

Бассейниң чок хамызында муң-муң илаларын болгаш чадан үнүш-терин алурун.

Чурунта: чаа бассейниң хевир. Фото Н. Грановскийн.

СЭТА-ның фотографиясы

